

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Itkonen, Hannu

Title: Muuan värikäs elämäkulku

Year: 2023

Version: Published version

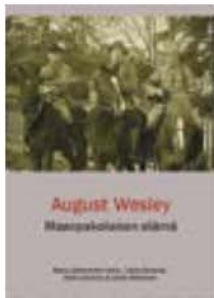
Copyright: © Itkonen

Rights: CC BY-NC-ND 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Please cite the original version:

Itkonen, H. (2023). Muuan värikäs elämäkulku. *Työväentutkimus*, 37, 146.
<https://journal.fi/tyovaentutkimus/issue/view/10839>

Muuan värikäs elämänkulku

Maria, Lähteenmäki (toim.), Jukka Partanen, Matti Lackman & Juhani, Meriläinen. *August Wesley: Maanpakolaisen elämä*. Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura, 2022. 232 s. ISBN 978-952-7466-11-7.

August Anselm Wesslin syntyi Tampereella elokuun kolmantena päivänä 1877. Sitten min Wesleynä tunnettu mies eli elämän, johon mahtui monenmoisia käännteitä ja roolivaihdoksia. Karjalan Jaakkiman vuosien jälkeen matka jatkui Yhdysvaltojen Massachusettsiin vuonna 1904. Venäjän kautta Suomeen mies palasi heinäkuun lopulla 1917. Sisällissodan lopulla matka vei Pietariin, josta Muurmannin kautta Tallinnaan. Wesleyyn vaiheet ovat askarruttaneet etenkin Pohjois-Karjalassa, jossa Sakari Tahvanainen ja Juhani Meriläinen ideoivat teosta alueen sosialidemokraattisena piiri-sihteerinäkin toimineen vallankumouksellisen elämästä. Kirjahankkeen toteuttivat Maria Lähteenmäki, Jukka Partanen, Matti Lackman ja Juhani Meriläinen, jotka ovat kirjoittaneet omat lukunsa Wesleyyn vaiheista. Ratkaisu tuottaa teokseen jäntevän ja lukijaystävällisen rakenteen. Kokoneet tutkijat sijoittavat kohdehenkilönsä monimuotoista lähdeaineistoa oivallisesti hyödyntäen yhteiskuntien suuriin muroksiin.

Maria Lähteenmäki on ollut ”paikan päälläkin” jäljittämässä Wesleyyn Amerikan vaiheita. Miehen edesottamuksia kuvatessaan professori valaisee samalla Yhdysvaltain työväenliikkeen suuntataisteluja. Laajaan kirjeaineistoon tukeutuen Lähteenmäki piirtää kohteestaan työväestön järjestökulttuuriin kiinnittyneen sankaruuden tavoittelijan. Mukaan mahtuvat niin kirjallisen sivistyksen hankkiminen kuin säännöllinen urheiluharrastus ruumisihanteineen. Amerikassa Wesleystä tulikin ”painija, agitaattori, mantereen halki kulkija, auringonpalvoja sekä oman elämänsä kirjailija ja tunteellinen runoja lausuva mies” – ja myös mies, joka tunsii ”siirtolaisen paratiisiin” pettäneen hänet kuten monen muunkin.

Kahdessa artikkelissaan Jukka Partanen kuvaa Suomen poliittisiin kahinoihin palannutta Wesleytä. Pohjois-Karjalaan palanneella vallankumouksellisella oli käyttöä piiriluen-

noitsijana, järjestyskaartin johtajana ja lakko-kenraalina. Wesley näki, että suurlakon ja punakaartien perustamisen jälkeen ei vallankumouksen tielle lähtemiseltä ollut enää paaluuta. Wesley oli vakuuttunut kaartin sotilaallisesta menestyksestä ja toimikin aktiivisesti niiden aseistamisessa. Valkoisten saatua vallan Pohjois-Karjalassa Wesley teki Toivo Saarisen kanssa uskomattoman pakomatkan valkoisten vartioketjujen läpi Lappeenrantaan. Sieltä matka vei Suomen Punaisen kaartin yleisesikunnan päälliköksi. Miehen avuina pidettiin tarkokkuutta ja halua strategiseen suunnitteluun. Huhtikuun lopulla sodan hävinneen osapuolen johtaja pakeni Pietariin.

Matti Lackman arvioi tekstissään Wesleyyn toimintaa ja roolinvaihdoksia vuosina 1917–1919. Jos miehen aiemmat vaiheet olivat olleet arvoituksellisia, niin Lackmanin tarkastelemana aikana elämänkulkuun tulee vielä lisää kirjoja. Wesley näyttäytyy seikkailijaksi, keikariksi ja monilla korteilla pelaajaksi niin yksityiselämässään kuin politiikassakin. Monen muun työläisjohtajan tavoin Wesley ei saanut toiminnastaan ”synninpäästöä”, Lackman toteaa.

Kirjan epilogina Juhani Meriläinen kuvaa Wesleyyn Viron vuosia, joissa niissäkin riittää käännteitä ja arvoituksellisuutta. Rooleja olivat ainakin virkamies ja toimittaja sekä pätkätyöläinen ja työnhakija. Vuonna 1941 Wesleyyn jäljet katosivat Leningradiin, jossa hänet nähtiin tuolloin viimeisen kerran.

August Wesleyyn vaiheita valaiseva tutkijaosaamisella hyvin kirjoitettu teos on kuin jännityskertomus, jossa yksittäinen henkilö purjehtii suurten murrosten myrskyissä tehden omia valintojaan. 53-vuotiaana kadonnut vallankumouksellinen on ansainnut elämänsä vaiheiden kirjaamisen.

Hannu Itkonen

professori emeritus, Jyväskylän yliopisto